

CONCEPT
PROFIELSCHETS
-
BURGEMEESTER
GEMEENTE ZOETERMEER

De gemeente Zoetermeer

Over de stad

Zoetermeer is weliswaar een zogenoemde 'new town', maar de geschiedenis gaat ver terug. Rond het jaar 1000 was *Soetermeer* een piepkleine nederzetting, gelegen op een kruispunt van wegen tussen Gouda, Den Haag, Delft en Leiden, met zo'n 50 inwoners. Het dorp met als bronnen van bestaan landbouw, veeteelt en handel, werd als woongemeenschap maar heel langzaam groter. In 1935 fuseerden de gemeenten Zoetermeer en Zegwaart. Vanaf 1962, toen 'het dorp' nog maar 10.000 zielen telde, veranderde het langzame groeien echter totaal. Toen het Rijk Zoetermeer aanwees als groeikern om het woningtekort in de Randstad op te vangen, groeide Zoetermeer uit tot een van de grootste steden van Zuid-Holland met 125.000 over het algemeen tevreden inwoners en wel 138 verschillende nationaliteiten. Een stad met een gezonde economie en een beroepsbevolking met een hoog aandeel middelbaar opgeleiden. Daarnaast een stad met goede economische structuur op het gebied van werkgelegenheid en onderwijs, ICT en dienstverlening, logistiek en handel, bouw en installatie, maar ook gezondheid. Kortom, een actieve stad met een rijke historie waar veel meer over te lezen is via bijvoorbeeld de website van het Historisch Genootschap Oud Soetermeer.

Over het bestuur

Het algemeen bestuur van de stad, 39 raadsleden, bestaat op dit moment uit 13 fracties. Na de gemeenteraadsverkiezingen hebben de coalitieonderhandelingen eind mei 2018 het coalitieprogramma 'Groene, veilige stad met ambitie: Thuis in de wijk' opgeleverd. Vanaf dat moment werkt een dagelijks bestuur met zes wethouders vanuit de partijen VVD, LHN, D66, GroenLinks en CDA aan de voorbereiding en uitvoering van besluiten van de gemeenteraad.

Medio 2018 is het bestuur geconfronteerd met forse en oplopende tekorten op de begroting. Tekorten die met name hun grondslag vinden in de jeugdzorg en de WMO. Hoewel er door het college, ondersteund door de gemeenteraad, wordt geprotesteerd tegen de structureel onvoldoende bijdrage van het Rijk, bleken forse bezuinigingen van € 14 miljoen bij de vaststelling van de meerjarenbegroting 2020 - 2023 nodig. Ombuigingen en vernieuwingen die ook voelbaar gaan zijn in de Zoetermeerse samenleving. Het behouden van een solide begroting is voor Zoetermeer de uitdaging.

Binnen het college heeft de burgemeester op dit moment naast de wettelijke verantwoordelijkheden op het gebied van openbare orde en regionale/lokale veiligheid en brandweer en rampenbestrijding ook de portefeuilles handhaving, bestuur metropoolregio, externe betrekkingen en communicatie onder zijn verantwoordelijkheid. Ook het beleid op het gebied van samenspraak (het betrekken van bewoners) behoort tot de portefeuille van de burgemeester. Inmiddels een terrein waarop Zoetermeer al een ruime traditie heeft opgebouwd.

De bestuurscultuur in Zoetermeer kenmerkt zich door een zowel kritische als constructieve manier van met elkaar omgaan door de politiek betrokkenen. De gemeenteraad treedt het college over het algemeen positief kritisch tegemoet en de onderlinge omgangsvormen, mores en fatsoen in de raad zijn door de bank genomen prettig. Toch vragen de uitdagingen waar de stad voor staat om blijvende aandacht voor en reflectie op de aard van het samenspel tussen college en raad en tussen collegepartijen en oppositie.

Over de bestuurlijke ambities en uitdagingen van de gemeente

Zoetermeer is een stad in ontwikkeling en staat op dit moment aan de vooravond van een aantal strategische keuzes over de groei, de opbouw en de inrichting van de stad. De problematiek daarvan en de dilemma's die er mee samenhangen, wil de raad niet onderschatten, maar door het maken van scherpe en duidelijke keuzes zeker ook niet uit de weg gaan. Zoetermeer heeft drie grote ambities. Ten eerste zich stedelijk ontwikkelen. Ten tweede rondom de vele sociale voorzieningen vooral inzetten op het verbeteren van de kwaliteit maar tegelijk ook het betaalbaar houden van de zorg. En ten slotte een stevige rol in de regio vervullen.

Stedelijke ontwikkeling betekent voor Zoetermeer niet alleen een groei als stad om te voldoen aan de woningvraag, maar ook stadsvernieuwing en groei als het gaat om de voorzieningen voor bewoners in brede zin. Dit wordt wel de schaalsprong genoemd. De uitdaging is immers om voor huidige en toekomstige bewoners aantrekkelijk te blijven door kwaliteit toe te voegen: meer groen, betere bereikbaarheid en het behoud van het fijne sociale en dorpse woonklimaat in de wijken. Groei houdt echter ook de uitdaging in zich om, met de juiste combinatie van preventie en repressie, een veilige stad te blijven.

Zoetermeer wil vooraan staan als het gaat om het leveren van kwalitatief goede sociale voorzieningen aan zijn bewoners. Echt wijkgericht werken is daarbij de ambitie. Bereikbaar zijn, maatwerk leveren en lerend verbeteren zijn sleutelwoorden. Maar omdat we het geld maar één keer uit kunnen geven, is het wenselijk om ook hier te prioriteren en grenzen te stellen. En waar mogelijk met elkaar, bewoners en bestuur, bepalen wanneer goed ook voor dat moment goed genoeg is.

Regionaal gezien timmert Zoetermeer flink aan de weg. De gemeente is actief in vele (boven)regionale overlegstructuren met als doel de stad en zijn inwoners letterlijk en figuurlijk aangesloten te houden: een toekomstbestendig Zoetermeer. Of het nu gaat om bereikbaarheid en mobiliteit, economie, duurzaamheid en onderwijs, of de inkoop van de beste (jeugd)zorg tegen acceptabele prijzen, de ambitie is om de huidige stevige rol verder uit te bouwen. De uitdaging hierbij is als (bestuur van de) gemeente een goede balans te vinden tussen het positioneren van de eigen gemeente en samenwerking met de omliggende gemeenten. Zoetermeer houdt niet op bij de gemeentegrenzen.

De genoemde ambities en uitdagingen vragen bestuurlijke lef, maar evenzeer een organisatie die efficiënt, flexibel en klantgericht is. Voor onze inwoners is het daarbij van belang dat bestuur en organisatie begrijpelijk en duidelijk communiceren, en de samenwerking opzoeken.

Meer informatie

Op de site van de gemeente, www.zoetermeer.nl/nieuweburgemeester, is een opsomming gegeven van voor kandidaten informatieve beleidsdocumenten of verwijzingen daar naartoe. Tevens staat op deze site een overzicht van relevante kengetallen en een plattegrond.

De burgemeester van Zoetermeer

Waar in deze profielschets sprake is van hij kan uiteraard ook worden gelezen zij.

Stad in ontwikkeling

De werkelijkheid in Zoetermeer is inmiddels anders dan velen op hun netvlies hebben. De aard van de opgaven en kansen dus ook. Waar bijvoorbeeld de grenzen van het gemakkelijk te bebouwen gebied zijn bereikt, stelt de bouwopgave het bestuur voor andersoortige keuzes. Meer van hetzelfde is verleden tijd. Besluiten die inwoners - anders dan voorheen - raken, vragen om een andere benadering vanuit de gemeente. De essentie is: veranderen doe je samen; met elkaar vormgeven aan de toekomst van de stad en haar inwoners. De breedte van deze uitdaging is de kern van de profielschets voor de nieuwe burgemeester.

Zoetermeer is een fantastische plek waar het prima wonen, werken en recreëren is. Voor de vele nieuwkomers in de achterliggende periode, voelde de zich ontwikkelende stad als een warm bad. Mede door de wijkgerichte opbouw kennen mensen elkaar en voelt het niet als een stad die inmiddels de 125.000 inwoners is gepasseerd. Werkgelegenheid wordt volop geboden door organisaties en bedrijven die - hoewel bij velen onbekend - tot de top van Nederland behoren. De stad is ruim opgezet, goed ontsloten en bevat veel groen. Het voorzieningenniveau is hoog. En dat alles, dat aantrekkelijke verblijfsklimaat en die ruimtelijke kwaliteit in brede zin, willen we behouden, ook bij de schaa sprong die Zoetermeer aan het maken is. Dat vraagt meer dan ooit om slimme oplossingen en samenhang in beleid.

Zoetermeer is een stad in ontwikkeling. Keuzes die we nu maken bepalen de toekomst en zullen blijken strategische keuzes te zijn geweest. De problematiek daarvan en de uitdagingen die daarmee samenhangen, willen we niet onderschatten. De burgemeester die we zoeken gaat er een belangrijke rol in vervullen. We verwachten van onze burgemeester dat hij er staat, wanneer urgentie en belang een gezicht moeten hebben.

Burgemeester van alle inwoners

De burgemeester in Zoetermeer is op overtuigende wijze en ongeacht voor welke opgave de gemeente staat, burgemeester van iedereen. Hij is zichtbaar en benaderbaar voor jong en oud. Hij heeft affiniteit met de breedte van het werk van de vele maatschappelijke organisaties en met de culturele diversiteit die de bevolking kenmerkt. Door zijn vermogen actief te kunnen luisteren en zich in te leven, kan hij voor mensen iets betekenen, alsook een verbindende rol in de stad spelen. Naar de eigen inwoners is hij het boegbeeld van de verandering en vernieuwing waar Zoetermeer voor staat en door een begripvolle maar duidelijke wijze van communiceren, is hij in staat mensen daarin mee te nemen.

Bestuurlijke driehoek

De burgemeester realiseert zich het belang van de bestuurlijke driehoek en investeert daarin. Met zowel de gemeentesecretaris als de griffier bouwt hij aan een vertrouwensband waarin allen elkaar scherp houden en elkaars sparringpartner zijn. Omdat vernieuwen iets is wat je samen doet, is de driehoek de plek om te spreken over het in samenhang bevorderen van de slagkracht van alle onderdelen van bestuur en organisatie. En om elkaar daarop aan te spreken.

Voorzitter

De voorzitter van het college bezit de vaardigheid om te verbinden en om van het college een team te maken. Hij ziet toe op collegiaal bestuur en vervult daarin een voorwaardelijke rol. Hij stuurt niet op de inhoud van de dossiers, maar houdt wel de beleidsmatige samenhang, de lange termijn, de afgesproken vernieuwingsagenda en het algemeen belang in de gaten.

Hij ziet er op toe dat vanuit het college en de portefeuillehouders de raad wordt meegenomen in de veranderingsprocessen en dat discussie daarover in de raad wordt bevorderd. Het betreft hier een wisselwerking, waarbij beide partijen stappen moeten zetten. Immers, een betekenisvolle verandering van de stad kan niet of zou niet mogen plaatsvinden zonder effectieve betrokkenheid van de raad. Hier ligt een belangrijk aandachtspunt voor de burgemeester, althans wanneer de raad als geheel die stevige positie ook echt wil pakken en kan vormgeven en het college bereid is die te faciliteren. Zonder deze beide is sprake van een gemankeerde democratie. Verder verwacht de raad van de burgemeester dat hij de vergaderingen zo leidt dat besluiten kunnen worden genomen, dat argumenten kunnen worden gewisseld en dat de leden van de raad ervaren dat zij de ruimte hebben en krijgen om hun inbreng te hebben. Deze dienstbaarheid aan de processen vraagt van alle spelers om het beste uit zichzelf naar boven te halen.

Samen regiodenken

In het behartigen van de belangen van Zoetermeer is het van belang dat de burgemeester goede ingangen heeft op provinciaal, landelijk en rijksniveau en dat hij binnen de metropoolregio een sterke en constructieve bestuurder is en als zodanig wordt gezien. Niet alleen Zoetermeer is een stad in verandering. In wezen geldt dat voor meerdere omliggende steden. Zij zijn alle elkaars concurrenten en daarom dient de burgemeester de eigen stad goed te positioneren. Maar voor veel maatschappelijke opgaven kunnen die gemeenten samen sterker zijn dan ieder voor zich. Wij verwachten van de burgemeester dat zowel de jas van de *public affairs*¹ als die van effectief samenwerken hem als gegoten zit.

Portefeuille veiligheid

Ondanks de vele rollen die de burgemeester heeft en waar veel van hem wordt verwacht, is de eigen portefeuille qua onderwerpen beperkt. Naast communicatie en samenspraak gaat het om de wettelijke portefeuilles, waarbij die van veiligheid in de stad momenteel de lastigste is en de meest indringende.

Het risicoprofiel van Zoetermeer is vergelijkbaar met dat van alle grote steden. Het zijn van *crimefighter* met een rechte rug is hier gewenst, maar niet toereikend. Zowel krachtig repressief optreden als zorgvuldig en subtiel preventief optreden zijn nodig. Belangrijk is dat de burgemeester over de volle breedte alert is. Hij handelt in nauwe samenspraak binnen de justitiële driehoek en met de hulpdiensten.

De bemensing binnen de gemeentelijke organisatie is op sterkte. Maar om te kunnen waarmaken wat wordt opgepakt, is het goed dat de burgemeester zich realiseert dat prioriteitstelling met de mogelijkheden van anderen samenhangt. De burgemeester benut zijn deelname in het Regionaal Bestuurlijk Overleg om de veiligheidsproblematiek ook regionaal aan te pakken. Daarnaast is de burgemeester de eerste plaatsvervanger van de voorzitter van de Veiligheidsregio Haaglanden en vertegenwoordigt vanuit deze rol de veiligheidsregio in voorkomende gevallen op landelijk niveau.

De raad verwacht dat de burgemeester in zijn rol als bestuursorgaan belast met veiligheid, zorgvuldig en gepast de raad daarbij betreft en daarin niet krampachtig is.

De burgemeester die we zoeken

Een goede burgemeester kan afhankelijk van de situatie schakelen tussen rollen en stijlen. Om te kunnen functioneren als burgemeester zijn verbindende eigenschappen cruciaal. Maar Zoetermeer zoekt niet iemand met verbinder als *dominante* stijl.

De stad en het bestuur van de stad hebben behoefte aan iemand van statuur, die zich niet koestert in een risicomijdend profiel. De burgemeester van Zoetermeer is een

¹ In de term *Public Affairs* komen belangenbehartiging, stakeholder- en reputatiemanagement samen. Met *Public Affairs* wordt ingespeeld op ontwikkelingen, kansen en bedreigingen die voortkomen uit politiek-maatschappelijke veranderingen, publieke meningsvorming en politieke besluitvorming.

krachtige strateeg, een sterke communicator, iemand die overtuigend kan uitleggen waarom zaken al dan niet nodig of overbodig zijn. Een regisseur die anderen in beweging kan brengen, de uitgezette lijn kan vasthouden en daadkracht toont in het bewaken van de rollen.

Zoetermeer zoekt zowel een boegbeeld als een –gegeven de context– passende leider die anderen in de modus van verandering en vernieuwing kan brengen. Een gezaghebbend persoon met een eigen mening, die daar heel vaardig mee weet om te gaan. Uiteraard is de burgemeester integer en staat hij boven de partijen. Hij staat open voor discussie en kan omgaan met kritiek.

Tenslotte:

- *een assessment kan deel uitmaken van de procedure;*
- *kandidaten wordt nadrukkelijk verzocht kennis te nemen van de gebundelde inspraakreacties en de reactie van de Vertrouwenscommissie daarop.*

Enkele praktische zaken

- Hoewel de gemeente Zoetermeer niet beschikt over een ambtswoning, stelt de gemeenteraad het op prijs dat de nieuwe burgemeester zich zo spoedig mogelijk vestigt binnen de gemeentegrenzen. De raad laat hierbij de keuze voor een woning vanzelfsprekend aan de burgemeester zelf, maar op verzoek is de gemeente zeker bereid mee te denken.
- De nieuwe burgemeester is vrij om nevenfuncties te hebben of aan te gaan, maar dient hierbij rekening te houden met hetgeen is opgenomen in de door de gemeenteraad vastgestelde 'Gedragscode integriteit burgemeester en wethouder van de gemeente Zoetermeer'. Een belangrijke afweging is telkens of "het handelen van het dagelijks bestuur en van de bestuurders ten dienste staat van de gemeente".
- Deze profielschets vormt de basis voor de jaarlijks te voeren klankbordgesprekken tussen (een commissie van) de gemeenteraad en de burgemeester.